

«Тасдиқ мекунам»

Директори Институти иқтисодиёт ва
таҳқиқи системавии рушди кишоварзии АИКТ,
д.и.и., академик Пиризода Ҷалил Сафар

аз «18» 09 соли 2026

ТАҚРИЗИ

муассисаи пешбар ба диссертатсияи Казокзода Умеда Ҳурматулло дар мавзуи “Ташаккул ва рушди иқтисоди “сабз” дар соҳаи кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) доктор аз рӯи ихтисоси 6D050600 – Иқтисодиёт (6D050612 – Иқтисоди “сабз” ва истифодаи захираҳои табиӣ) пешниҳод шудааст.

1. Мутобиқати диссертатсия ба ихтисос ва самти илм, ки аз рӯи он диссертатсия ба ҳимоя пешниҳод шудааст.

Рисолаи диссертатсионии Казокзода Умеда Ҳурматулло дар мавзуи “Ташаккул ва рушди иқтисоди “сабз” дар соҳаи кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон”, дар заминаи Шиносномаи номгуӣи ихтисосҳои Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D050600 – Иқтисодиёт (6D050612 – Иқтисоди “сабз” ва истифодаи захираҳои табиӣ) 1.4.1. ҷанбаҳои назариявӣ, методологӣ ва амалии тадбиқи иқтисоди “сабз” ва истифодаи захираҳои табиӣ дар соҳаи кишоварзӣ ва экологӣ; 1.4.5. муаммоҳо ва мушкилотҳои рушди соҳаҳои кишоварзӣ дар низоми гузариш ба иқтисоди “сабз” ва истифодаи захираҳои табиӣ; 1.4.8. танзими давлатии соҳаҳои кишоварзӣ, экологӣ ва дигар соҳаҳои КАС ҳангоми амалишавии барномаҳои давлатӣ, концепсияҳо ва стратегияи рушди иқтисоди “сабз”; 1.4.16. таҳқиқи масоили экологӣ, ҳифзи муҳити зист ва нигоҳдории дараҷаи таъмини рушди устувори иқтисодии соҳаи кишоварзӣ дар доираи низоми иқтисоди “сабз” ва истифодаи захираҳои табиӣ мувофиқат мекунад.

2. Мубраи ва муҳимии мавзуи диссертатсия.

Дар шароити гузариш ба модели иқтисоди “сабз” ҳамчун самти афзалиятноки рушди устувори кишоварзии ҷаҳонӣ эътироф гардидааст. Соҳаи кишоварзӣ дар иқтисодиёти миллии мавқеи асосӣ дошта, манбаи асосии шуғли аҳолии деҳот ва таъмини амнияти озуқаворӣ мамлакат эътироф мешавад. Айни замон, ба қор бурдани равишҳои кӯхнаи хочагидорӣ, ки харҷи бемеъёри обёрӣ, нуриҳои маъданӣ ва моддаҳои кимиёвиро талаб мекунанд, ба паст шудани қувваи ҳосилдиҳии хок ва барҳам хӯрдани мувозинати табиӣ оварда мерасонад.

Дар соҳаи кишоварзӣ давоми даҳсолаи охир вазнин гардидани вазъи экологӣ бамаротиб мушоҳида мешаванд, аз қабili тағйирёбии иқлим, кам гардидани захираҳои об, ифлос гардидани захираҳои замину об, дар ҳолати ғайриқаноатбахш қарор доштани низоми мелиоративию ирригатсионии заминҳои обёришаванда, норасоии кадрҳои баландихтисоси бахши мазкур ба назар мерасад, ки дар маҷмӯъ, ба беҳатарии озуқаворӣ экологӣ ва вазъи зиндагии аҳолии деҳот таъсири бевоситаи худро мерасонад. Суръати афзоиши мусбати аҳолии кишвар, ки бо ҳисоби солони зиёда аз ду ҶФР дар саросари кишвар ва минтақаҳо ташкил медиҳад, ба таври мустақим сарбории афзуншавандаро ба экосистемаҳои табиӣ мерасонад. Солҳои охир ин масъала сабаби ба вуқӯъ омадани як қатор ҳолатҳои манфӣ дар самти истифодаи оқилонаи замин ва ҳифзи муҳити зист гардидааст, ки ҳамзамон, муҳимияти мавзӯи таҳқиқоти роиҷикос меномояд.

3. Навгонии илмӣ натиҷаҳо ва хулосаву пешниҳодҳои диссертатсия.

Аз таҳқиқоти илмӣ бармеояд, ки ҳадафи таҳқиқоти диссертатсионӣ аз коркарди асосҳои назариявӣ ва тавсияҳои амалӣ чиҳати ташаккул ва рушди иқтисоди “сабз” дар соҳаи кишоварзӣ иборат мебошад. Барои ба ин ҳадаф расидан, унвонҷӯ вазифаҳои таҳқиқотро пешниҳод намудааст, ки ҳалли онҳо ба ташаккули наwgонии илмӣ таҳқиқоти диссертатсионӣ мусоидат намуданд. Таҳқиқи рисолаи номбурда нишон дод, ки нуктаҳои зерин, ки ба ҳайси унсурҳои наwgонии илмӣ пешниҳод шудаанд, дар ҳақиқат дар рисола ва автореферати кори илмӣ ҷой доранд ва аз таҳлилу натиҷагириҳои муаллифи рисола сарчашма мегиранд:

- натиҷаи омӯзиш ва таҳлили асарҳои илмӣ имкон фароҳам овард, ки тасаввуроти мукаммали иқтисоди “сабз” аз чиҳати назариявӣ асоснок карда шавад, зеро маҳз ташаккули он ба мустақамии амнияти экологӣ ва озуқаворӣ, таъини истехсоли маҳсулоти кишоварзии мутобиқ ба талаботи дохили давлатӣ, ҳамчунин, ба ҳимоя ва аз нав ҳосилхез намудани хокҳои кишоварзӣ сарватҳои зиндаи табиат нигаронида шудааст;

- ошкор гардидааст, ки хусусиятҳо ва принципҳои ташаккулёбии иқтисоди “сабз” дар кишоварзӣ, ки дорои аҳамияти назариявӣ ва амалӣ бо дарназардошти тафовутҳои минтақавӣ, ки афзоиши истехсоли маҳсулоти кишоварзии ватанӣ, барқарор намудани ҳосилхезии заминҳо ва солимгардонии вазъи экологии муҳитро таъмин мекунад, аҳамияти аввалиндараҷа доранд;

- собит шудааст, ки ҳолати имрӯзаи истифодаи заминҳои кишоварзӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди “сабз” ҳамчун заминаи воқеӣ буда, атрофи он масъалаи асосии таъмини истифодаи оқилонаи захираҳои замин, об ва иқлим дар истехсолоти кишоварзӣ муайян карда шуда, аҳамияти онҳо барои баланд бардоштани самаранокии иқтисодии соҳаи таҳқиқшаванда муайян ва натиҷагирӣ карда шуд;

- модел (амсила)-и илмӣ таҳия шудааст, ки мутобиқи он рушди ҳолати устувории соҳаи кишоварзӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди “сабз” тавсияву пешниҳодотро муайян намуда, дар маҷмӯъ, ба

механизмҳо ва равишҳои таъмини рушди устувори минтақаҳои агросаноатӣ, ки ба чараёни саноатикунории маҳсулоти кишоварзӣ, баланд бардоштани сатҳи бехатарии экологӣ ва таҳкими истиқлолияти озуқавории мамлакат мусоидат менамояд.

Хулоса, бандҳои навгониҳои таҳқиқот, ки зикр карда шуданд, дорои моҳияти назариявӣ амалӣ мебошанд ва ба инобат гирифтани онҳо дар амалияи соҳаи кишоварзӣ кишвар дар таъмини рушди устувори минтақаҳои агросаноатӣ, ки ба чараёни саноатикунории маҳсулоти кишоварзӣ, баланд бардоштани сатҳи бехатарии экологӣ ва таҳкими истиқлолияти озуқавории мамлакат замина мегузорад.

4. Дараҷаи асоснокӣ ва саҳеҳии муқаррароти илмӣ ва хулосаву пешниҳодот.

Асоснокии хулосаву тавсияҳои дар диссертатсия пешниҳодшуда ва сатҳи илмӣ онҳо аз он шаҳодат медиҳанд, ки муаллиф асарҳои бунёдии олимони иқтисодчиёни ватанию хориҷиро оид ба иқтисоди “сабз” дар соҳаи кишоварзӣ эҷодкорона истифода бурдааст. Ҳамчунин, саҳеҳияти маълумот бо гузаронидани таҷрибаҳо, монандии маводҳои таҳқиқот, коркарди омории натиҷаҳои таҳқиқот ва интишорот тасдиқ карда шудааст. Хулоса ва пешниҳодот бо таҳлили илмӣ натиҷаҳои назариявӣ ва таҷрибавӣ асоснок карда шудаанд.

5. Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия бо нишон додани тавсияҳо оид ба истифодаи он.

Арзёбии диссертатсия нишон дод, ки аҳамияти назариявӣ таҳқиқот, аз ҷумла асосноккунии назариявӣ, коркарди пешниҳодот ва ҷанбаҳои методӣ он барои ташаккул ва рушди иқтисоди “сабз” дар соҳаи кишоварзӣ ҳамчун асосҳои услубӣ ва амалӣ хизмат карда метавонанд. Натиҷаҳо ва тавсияҳои пешниҳоднамудаи муаллиф имконият медиҳанд, ки донишҳои илмӣ оид ба тадбиқи иқтисоди “сабз” дар кишоварзии ҷумҳурӣ баҳодихӣ карда шаванд.

Аҳамияти амалӣ таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки барои беҳтар намудани вазъи экологӣ иқтисодии соҳаи кишоварзӣ, истифодаи технологияи нави “сабз”-и парвариши зароаткишоварзӣ ва истеҳсоли ҳарчи бештари маҳсулоти аз ҷиҳати экологӣ тоза ва ба соломатии мардум безарар равона мегардад.

6. Саҳми илмӣ доvtалаб.

Дар ҳалли масъалаҳои илмӣ дар он зухур меёбад, ки марҳилаҳои иҷроӣ нақшаи таҳқиқоти илмӣ, аз ҷумла интиҳоби мавзӯ, асосноккунӣ, мақсад, вазифаҳо ва баррасии аҳамиятнокии онҳо бо иштироки бевоситаи докторант таҳия карда шудаанд. Муқаррароти асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ дар конференсияҳои илмӣ назариявӣ, мизҳои мудаввар ва семинарҳои дар давоми солҳои 2021-2025 баргузоршуда мавриди баррасӣ қарор гирифта, баҳои мусбӣ гирифтаанд. Натиҷаҳои муҳими бадастомада ва тавсияҳои дар таҳқиқоти диссертатсионӣ муаллиф пешниҳодшуда барои баланд бардоштани сатҳу сифати истеҳсол, коркард маҳсулоти соҳаи кишоварзӣ ва рушди соҳа дар шароити

гузариш ба иқтисоди “сабз” истифода шуда, дар амалияи фаъолияти хоҷагидории корхонаҳои соҳаи номбурда татбиқ гардидаанд.

7. Сохтор, арзёбии моҳият ва сатҳи мукаммалии таҳқиқоти диссертатсионӣ.

Дар муқаддима муҳимият ва рӯзмарагии мавзуи таҳқиқотӣ, сатҳи омӯзиш ва баҳогузории масъалаҳо, муайянкунии мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот, навгониҳои илмӣ, натиҷаҳои амалии бадастомада ва аҳамияти назариявӣ амалӣ мухтасар инъикос ёфтаанд.

Дар боби якуми диссертатсия «Асосҳои назариявии ташаккули иқтисоди “сабз” ва таъмини рушди устувори кишоварзӣ» мавриди таҳқиқ қарор дода шудааст (С.19-86).

Дар зербоби 1.1. таҳқиқи назариявии ташаккули иқтисоди “сабз” дар заминаи гузариш ба рушди устувори кишоварзӣ таҳқиқ гардида, натиҷагирӣҳо шудааст. Аз ҷумла муаллиф қайд кардааст, ки тафсири имрӯзаи иқтисоди “сабз” ба назарияи тараққиёти бонизом таъя мекунад ва пешрафти иқтисодиро ҷунин ҷараёне медонад, ки аз посдори муҳити зинда, аз харҷи хирадмандонаи неъматҳои табиӣ ва риояи адолати иҷтимоӣ ҷудонашаванда мебошад. Агар дар модели маъмулии хоҷагидорӣ диққати асосӣ ба то ҳадди имкон афзоиш додани ғоидаву даромад дода шавад, дар диди “сабз” вазифаи меҳварӣ барқарор сохтани мувозинати се гурӯҳи манфиат – иқтисодӣ, экологӣ ва иҷтимоӣ ба ҳисоб меравад (С. 19-42).

Ҳамчунин, муаллиф таҳқиқ намудааст, ки татбиқи ҳамаҷонибаи принципҳои иқтисоди “сабз” имкон медиҳад, ки модели устувори истеҳсолоти кишоварзӣ таҳия карда шавад, ки қодир ба посухи муассири мушкилоти беруна ва таъмини рушди устувори дарозмуддати соҳа бошад. Дар баробари ин, дар натиҷаи таҳлили ақидаҳои олимони иқтисоддони ватанию хориҷӣ муаллиф ба хулосае омадааст, ки барои Ҷумҳурии Тоҷикистон рушди иқтисоди “сабз” аҳамаияти стратегии махсус дорад, зеро он имкон медиҳад, ки як қатор мушкилоти ба ҳам алқаманди иқтисодӣ, экологӣ ва иқтисомӣ дар деҳот ҳал карда шуванд. Гузариш ба модели иқтисоди “сабз” бояд ҳамчун яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати давлатӣ муайян гардад, ки барои таъмини устувори дарозмуддати кишоварзӣ ва рушди иҷтимоӣ иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон заминаи мусоид фароҳам меорад (С. 19-42).

Дар зербоби 1.2. диссертант принципҳо ва хусусиятҳои ҳоси ташаккул ва рушди иқтисоди “сабз”-ро дар соҳаи кишоварзӣ мавриди таҳқиқу баррасӣ қарор додааст. Диссертант дар ин маврид қайд кардааст, ки рушди иқтисоди “сабз” дар доираи фаъолияти хоҷагидории соҳаи кишоварзӣ ҳамчун яке аз омилҳои муҳими баланд бардоштани самаранокии истеҳсолот ва ҳифзи экосистемаҳои минтақавӣ хизмат намуда, дар заминаи гузариш ба кишоварзии экологӣ амалӣ мегардад. (С.42-66).

Дар зербоби 1.3. ташаккул ва руди иқтисоди «сабз» - ҳамчун самти муҳими руди устувори соҳаи кишоварзӣ бо дарназардошти таҷрибаи ҷаҳони муосир мавриди омӯзиш қарор дода шудааст. Муаллиф дар ин

маврид иброз доштааст, ки омӯзиши таҷрибаи хориҷӣ барои Ҷумҳурии Тоҷикистон аҳамияти амалӣ дошта, имкон медиҳад, ки хатогиҳои марҳилаи ибтидоии гузариш пешгирӣ ва роҳҳои кӯтоҳтарини расидан ба ҳадафҳои гузошташуда интиҳоб карда шаванд. Таҷрибаи аксарияти кишварҳои рушдкардаи иқтисодӣ маблағгузориҳо ба иқтисоди сабз» аз ҳисоби сарчашмаҳои ғайрибуҷетӣ амалӣ карда мешаванд ва ҳар давлат вобаста ба қонунҳо, стратегияҳо ва барномаҳои соҳавии руди кишоварзӣ ба ҳалли ин масъала таваҷҷуҳ зоҳир мекунанд. Ҳамчунин, дар ин самт муаллиф ба хулосае омадааст, ки дар лаванди гузариш ба иқтисоди «сабз» як нуқтаи асосиро ба инобат гирифтани зарур аст, ки ҳадафи асосии он бояд истифодаи оқилонаи захираҳои заминҳои кишоварзӣ ва ҳифзи экосистемаҳои табиӣ бошад (С.67-86).

Дар боби дувум «Рушди иқтисоди “сабз” дар соҳаи кишоварзӣ: вазъи кунунӣ ва тамоюли истифодаи захираҳои табиӣ» аз таҳлил ва арзёбии вазъи муосири захираҳои табиӣ ва маҳакҳои асосии арзёбии иқтисоди «сабз» дар соҳаи кишоварзӣ иборат мебошад.

Қисматҳои муҳими ин бобро таҳлили масъалаҳои ҷадвали 2.1. – Иқтидори захиравӣ-табиӣ кишвар дар низомии комплекси агроозуқаворӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди «сабз»; ҷадвали 2.2. – Шумораи аҳоли ва сохтори он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон; ҷадвали 2.3. – Динамикаи истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ ба ҳар нафар аҳоли; ҷадвали 2.4. – Тамоюли таназзулҳои заминҳои обёришавандаи кишоварзӣ дар минтақаҳои ҷумҳурӣ; ҷадвали 2.5. – Тамоюли сохтори заминҳои кишоварзӣ; ҷадвали 2.6. – Коркарди маҳсулоти аз нигоҳи экологӣ тозаи озуқаворӣ дар заминаи гузариш ба иқтисоди «сабз»; ҷадвали 2.9. – Ҳаҷми коркарди маҳсулоти шири аз нигоҳи экологӣ тоза дар заминаи гузариш ба иқтисоди «сабз»; ҷадвали 2.10. – Индикаторҳои баҳодихии вазъи хоҷагии ҷаҳонӣ ва муҳити зист аз ҷониби Бонки умумиҷаҳонӣ фаро мегирад (С. 87-117).

Дар боби сеюм ки «Самтҳои асосии ташаккул ва рушди иқтисоди “сабз” дар соҳаи кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон» номгузорӣ шудааст, дар доираи он танзими давлатии ташаккул ва рушди иқтисоди «сабз» баррасӣ шуда, таъмини беҳатарии озуқаворӣ ҳамчун самти муҳими рушди иқтисоди «сабз» асоснок гардидааст ва модели рушди устувори соҳаи кишоварзӣ дар заминаи гузариш ба иқтисоди «сабз» пешниҳод карда шудааст (С. 118-163).

Дар зербоби 3.1. самтҳои танзими давлатии ташаккул ва рушди иқтисоди «сабз» асоснок карда шудааст. Муаллиф дар ин маврид иброз доштааст, ки фароҳам овардани муҳити институтсионалӣ ва ба кор. Андохтани механизмҳои молиявӣ иқтисодӣ василаи асосии татбиқи танзими давлатии иқтисоди «сабз» ва руди кишоварзии органикӣ ба ҳисоб меравад. Инчунин, муҳимтарин масъалаи зербоби мазкур дар расми 3.1. - Танзими давлатии ташаккул ва рушди иқтисоди «сабз» дар соҳаи кишоварзӣ дар шароити муосири хоҷагидорӣ буда, арзёбӣ карда шудаанд (С. 118-135).

Дар зербоби 3.2. таъмини бехатарии озуқаворӣ ҳамчун самти муҳими рушди иқтисоди “сабз” дар шароити инкишофи иқтисодиёти кишоварзӣ мавриди таҳлилу баррасӣ қарор дода шудааст (136-151). Таҳлилҳои гузаронидашуда, таҳияи алгоритм, мониторинги иқтисодӣ бо истифода аз нишондиҳандаҳо ба муаллиф имкон доданд, ки дурнамои соҳаро барои рушд намудан таҳия намояд.

Зербоби 3.3. модели рушди устувори соҳаи кишоварзӣ дар заминаи гузариш ба иқтисоди “сабз”-ро фаро гирифтааст. Дар зербоби мазкур муаллиф барои санҷидани самаранокии истифодаи омилҳои асосии кишоварзиро дар шароити гузариш ба иқтисоди “сабз” ва ҳифзи табиат модели мушаххаси баҳодиҳиро пешниҳод намудааст. Муҳимтарин масъалаҳои зербоби мазкур тафсири иқтисодии ҳар як коэффисиент, муайян кардани омили аз ҳама таъсирбахш, арзёбии сифати модел, аҳамияти омори ва ғайра мебошанд, ки тариқи усулҳои муосир мавриди таҳлил қарор гирифтаанд (С. 151-163).

Дар хулоса натиҷаҳои асосии таҳқиқоти илмии диссертант ҷамъбаст гардидаанд, ки аз матни диссертатсия ва навгониҳои он бармеоянд.

Ҳамин тариқ, диссертатсияи пешниҳодшуда номгӯи ихтисораҳо, муқаддима, се боб, хулосаю пешниҳодҳо ва рӯйхати адабиёти истифодашударо фаро мегирад. Матни умумии диссертатсия 180 саҳифаро ташкил медиҳад.

Диссертатсияи Казокзода Умеда Ҳурматулло бо забони давлатӣ навишта шуда, хулоса ва натиҷаҳои таҳқиқот ҷавобгӯи талабот буда, мавқеи намоёни назариявӣ амалиро соҳиб мебошанд. Диссертант ва рисолаи илмӣ зинаҳои гуногуни санҷишхоро муваффақона паси сар намудаанд.

8. Эродҳо оид ба таҳқиқоти диссертатсионӣ.

Дар баробари ҷанбаҳои мусбӣ дар диссертатсия баъзе камбудихо низ ба назар мерасанд, ки ба инобат гирифтани онҳо барои таҳқиқотҳои ояндаи диссертант самаранок арзёбӣ мегарданд:

1. Дар муқаддимаи диссертатсия мафҳуми хоҷагии қишлоқ омадааст, ҳол он ки ин мафҳум ба мафҳуми соҳаи кишоварзӣ гардонидашудааст, ҳуб мешуд дар кори диссертатсионӣ ба ҷои мафҳуми хоҷагии қишлоқ соҳаи кишоварзӣ навишта мешуд (сах. 4-18).

2. Диссертант таҷрибаи ҷаҳониро дар самти муҳими рушди устувори соҳаи кишоварзӣ баррасӣ кардааст, аммо таҳлили он маҳдуд ва умумӣ мебошад. Барои таҳқиқоти мукамал, ҳуб мешуд бештар таваҷҷуҳ ба таҷрибаи кишварҳои рушдбанда карда мешуд, ки кишоварзии шабеҳ ба ҷумҳурии мо доранд ва таҳлили механизми мутобик кардани таҷрибаи хориҷӣ ба шароити Тоҷикистонро мавриди баррасӣ қарор мегирифт (сах. 67-86).

3. Дар кори диссертатсионӣ ба таъсири тағйирёбии иқлим ишора нашудааст, зеро ин масъала ба таври муфассал бояд баррасӣ мегардид, бо назардошти он ки Ҷумҳурии Тоҷикистон ба тағйирёбии иқлимӣ осебпазир аст.

4. Муаллиф дар боби дуҷуми кори худ (саҳифаҳои 87-117) дар бораи рушди иқтисоди “сабз” дар соҳаи кишоварзӣ: вазъи кунунӣ ва тамоюли истифодаи захираҳои табиӣ ҳамчун самти афзалиятнок арзёбӣ намудааст, хуб мешуд, ки бартарии хусусиятҳои хоси фарқкунандаи техника ва технологияи инноватсиониро пурратар таҳлил менамуд диссертатсия аз он бурд мекард.

5. Дар диссертатсия, гарчанде ки зербоби алоҳида ба танзими давлатӣ бахшида шудааст, дар ин зербоб бисёртар диссертанд ба асосҳои назариявӣ ру овардааст, аммо равишҳои мушаххас, ба монанди танзими давлатӣ, кумакҳои молиявӣ, паст кардани андозҳо, субсидияҳо ба таври возеҳ таҳлил нашудаанд. (саҳ. 118-135).

Ҳамин тариқ, камбудии қайдшуда хусусияти тавсиявӣ доранд ва ба инбат гирифтани онҳо метавонанд сифати таҳқиқотро баланд бардоранд. Лекин, камбудии мазкур дараҷаи илми, эътимоднокии натиҷаҳо ва арзиши диссертатсияро паст намеkunанд. Ба инбат гирифтани тавсияҳои болозикр метавонад барои комилгардони равишҳои методи, устуворгардони ҳисобҳои таҳлилии таҳқиқот ва эътимоднокии ҳулосаи пешниҳодҳои диссертатсия мусоидат намояд.

9. Тасдиқи натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ дар нашрияҳои илми.

Интишороти муаллиф нуктаҳои асосӣ, навгониҳо, иқтибосҳои илмӣ ва ҳулосаи пешниҳодҳои дар диссертатсия дарҷгардидаро фарогир буда, дар маҷмӯ аз рӯи мавзӯи диссертатсия 11 мақолаи илмӣ муаллиф, аз он ҷумла 4 мақола дар маҷаллаҳои (нашрияҳои) тақризшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъ расидаанд.

10. Мутобиқати автореферат ба муқаррароти асосии диссертатсия.

Автореферат ва мақолаҳои ба нашр расонидаи унвонҷӯ мазмун ва мундариҷаи асосии диссертатсияро фарогир мебошад ва ба талаботи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, қорҳои интишоркардаи муаллиф, иқтибосҳои илмӣ ва ҳулосаи пешниҳодҳои дар диссертатсия баёнгардидаро дар худ инъикос мекунад.

Бояд қайд кард, ки автореферати диссертатсия тибқи талаботи муқарраргардида барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D050600 – Иқтисодиёт (6D050612 – Иқтисоди “сабз” ва истифодаи захираҳои табиӣ) таҳия шуда, мазмуни асосии таҳқиқотро инъикос менамояд ва дар он натиҷаҳои илмӣ асоснокгардида шарҳи пурраи худро ёфтаанд.

11. Мутобиқати таҳассуси илмӣ довталаб ба дараҷаи илмӣ дархостшаванда.

Таҳқиқоти диссертатсионӣ дорои аҳамияти баланди назариявӣ амалӣ ва навгониҳои илмӣ буда, дар сатҳи баланди илмӣ методи омода гардидааст ва дар он масъалаи муҳими илмӣ ҳалли худро ёфтааст. Диссертатсияи Казокзода Умеда Ҳурматулло дар мавзӯи “Ташаккул ва рушди иқтисоди “сабз” дар соҳаи кишоварзӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон”

ба Шиносномаи номгӯи ихтисоси Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи ихтисоси 6D050600 – Иқтисодиёт (6D050612 – Иқтисоди “сабз” ва истифодаи захираҳои табиӣ) мутобиқ буда, таҳқиқоти илмӣ баитмомрасида мебошад ва ба талаботи бандҳои 14 ва 15-и Низомномаи «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, №295) тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он ба дарёфти дараҷаи илмӣ аз рӯи ихтисоси дархостшаванда сазовор мебошад.

12. Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Тарзи таҳия ва барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, қори диссертатсионӣ мутобиқ ба меъёрҳои бандҳои 31, 32, 33, 34, 35 ва 37-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, омода гардидааст. Муқаддима, мубрамии мавзӯи таҳқиқот, дараҷаи таҳқиқоти мавзӯи илмӣ, робитаи таҳқиқот бо барномаҳо (лоиҳаҳо) ва мавзӯҳои илмӣ, мақсади таҳқиқот, вазифаҳои таҳқиқот, объекти таҳқиқот, мавзӯи таҳқиқот, фарзияҳои таҳқиқот, асосҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқот, сарчашмаи маълумот, пойгоҳи таҳқиқот, навгониҳои илмӣ таҳқиқот, нуқтаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот, дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳо, мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ, саҳми шахсии довталаби дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот, тасвир ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия, интишорот аз рӯи мавзӯи диссертатсия, сохтор ва ҳаҷми диссертатсия тибқи муқаррароти Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия ва автореферати диссертатсия (қарори Раёсати Комиссия аз 31 март соли 2022, № 3) таҳия гардида, ба таври мукамал моҳияти диссертатсияро дар бар гирифтаанд.

13. Хулосаи умумӣ доир ба диссертатсия. Диссертатсияи Казокзода Умеда Ҳурматулло “Ташаккул ва рушди иқтисоди “сабз” дар соҳаи кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон” таҳқиқоти илмӣ анҷомёфта ба шумор рафта, ба талаботҳои Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз ҷумла ба талаботи бандҳои 14 ва 15-и Низомномаи «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, №295) тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯ мебошад. Муаллифи диссертатсия Казокзода Умеда Ҳурматулло сазовори гирифтани дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D050600 - Иқтисодиёт

(6D050612 - Иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ) сазовор мебошад.

Тақризро омода намуд: номзади илмҳои иқтисодӣ, Курбанмуродова О. дар ҷаласаи васеи шуъбаи омӯзиши технологияҳои рақамӣ ва иқтисоди “сабз”-и ИИТСРК баррасӣ муҳокима ва тасдиқ карда шудааст. (протоколи №8 аз 16 сентябри соли 2026)

Дар ҷаласа иштирок доштанд: 8 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: тарафдор 8 - нафар, зид - нест, бетараф - нест.

Раиси ҷаласа:

мудири шуъбаи омӯзиши технологияҳои рақамӣ ва иқтисоди “сабз”-и ИИТСРК номзади илмҳои иқтисодӣ

 Вализода З.Ч.

Ташхисгар:

номзади илмҳои иқтисодӣ, ходими калони илмӣ шуъбаи омӯзиши технологияҳои рақамӣ ва иқтисоди “сабз”-и ИИТСРК

 Курбанмуродова О.М.

Котиби ҷаласа:

Ходими илмӣ шуъбаи омӯзиши технологияҳои рақамӣ ва иқтисоди “сабз”-и ИИТСРК

 Наимзода М.С.

Дурустии имзои Вализода З.Ч., Курбанмуродова О., Наимзода М.С.-ро тасдиқ менамоям.

Сармутахассис оид ба кадрҳои ИИТСРК АИКТ

Баротова Ш.У.

“ 18 ” 09 соли 2026.

Суроғай: Ҷумҳурии Тоҷикистон, 734049, ш. Душанбе, кучаи Ҳаёти Нав – 306. Тел: (+992 37) 236-37-67. E-mail: iesh.tashn@mail.ru Веб сайт: www.tniieosp.tj